

Nauka „nepsaná“

Každý pořádný filosof si buduje (a také stále upravuje) svou „nepsanou nauku“, a to hlavně pro svou interní potřebu (pro svou myšlenkovou laboratoř). Je tomu tak proto, že si ve svých poznatcích a vědomostech musí udržovat jakýsi „pořádek“ či „řád“, který mu umožňuje každou novinku nějak zařadit a dát do souvislostí (logických souvislostí) s tím, co už zařazeno a uspořádáno je. Pochopitelně musí tuto svou interní „nauku“ stále upravovat a opravovat, někdy dokonce do hloubky předělávat; pokud by to však opomíjel, zůstane pouhým majetníkem „mnohovědění“ (*polymatheia*), jak na to poukazovali již nejstarší filosofové v Řecku. Hlavní však je, abychom si uvědomili, že k tomu uspořádání musíme nutně vymyslet (nasoudit, pojmově konstruovat atd.) celou řadu „prostředků“ či prvků pořádacího aparátu, které nemůže jen opsat, obkreslit z „reality“, tj. z předmětné skutečnosti, k níž se ovšem hlavně vztahuje naše myšlení a naše poznání, ale které navzdory tomu se musí prokázat jako použitelné a vhodné. Jejich „vhodnost“ ovšem nespočívá v nějakém napodobování nebo vyhovování onomu „materiálu“, který má být uspořádán; rozhodně nemohou být z onoho materiálu odvozovány a už vůbec ne z něho čerpány. Přesto se při následném uspořádávání musí nějak osvědčit; pokud se neosvědčí, musí být opravovány nebo vyměněny. V reflexi pak musí být zpětně zkoumány a opět – v jiném smyslu a na jiné úrovni – pořádány a interpretovány. A právě v tom nemohou být nikterak snadno myšlenkově uchopovány a zejména druhým (nebo ostatním) sdělovány. A z filosofického hlediska se může jevit právě tato nesnadná rovina myšlenkového experimentování, zkoumání a reflektování jako mimořádně důležitá, byť žádným jednoduchým způsobem „nevyučovatelná“.

(Písek, 121026-2.)